

DE ONVERGETELIJKE DOKTER HEMERIJCKX

Wereldberoemd leproloog

DOOR GUIDO BOSTEELS

Geboren in een diepgelovig gezin te Ninove, had de jonge Frans Hemerijckx al vroeg zijn zinnen gezet op een overzeese medische loopbaan. Reeds sinds zijn studies had hij samen met zijn studiemakker, de latere minister Ludovic Moyersoen, een "Missiebond der Vlaamsche studenten" opgericht, waarvan hij al gauw praeses werd.

Inmiddels was hij ook verliefd geworden op zijn stadsgenote Marie-Salome Grootaert. In de onzekerheid of zij bestand zou zijn tegen het tropisch klimaat, vertrok hij in juli 1929 alleen naar Belgisch Congo voor rekening van de toenmalige "Medische Hulpdienst voor de Missies".

In de Kasai-provincie arriveert hij in de missie van Tshumbe-Sainte-Marie, waar hij reeds s'anderendaags druk aan het werk is want de behoeften zijn

enorm en de medische infrastructuur blijkt nog ondermaats te zijn. Hij wordt er pijnlijk getroffen door de fel verspreide endemische kwalen als slaapziekte, venerische ziekten, pian en, uiteraard, lepra.

In mei 1930 kan hij eindelijk zijn verloofde omhelzen en hun huwelijk wordt in Luluaburg ingezegend. De huwelijksreis wordt een 700 kilometer lange tocht per vrachtwagen naar Tshumbe. Na enige maanden begon een onvervulde kinderwens echter zwaar te wegen en de tropische omgeving lijkt de jonge vrouw niet mee te vallen. Ze valt in een diepe depressie en overlijdt in 1931.

Na een terugkeer huiswaarts en een moeilijke periode, vat Frans een jaar later de draad weer op. Met de tomeloze energie die hem kenmerkte slaagt hij erin naast de bestaande leprozerie van Tshumbe een veel grotere nieuwe leprozerie op te richten die al vlug over meer en meer uitgebreide middelen kon beschikken en als een modelinstelling kon gelden. Die werd alom bekend onder de naam Dikundu, wat de veelzeggende betekenis heeft van "elkaar helpen".

Ondertussen was hij hertrouwd met niemand minder dan de jongere zus Betsy van zijn eerste echtgenote, waarmee hij vier kinderen kreeg.

Hoe dan ook aanzag hij de afzondering waartoe de melaatsen gedwongen werden als een onafwendbare maar weinig ideale noodzaak om de verspreiding van de kwaal te beperken. Ook aarzelde hij niet ten strijde te trekken tegen de polygamie, waarvan hij aanvoelde

dat die naast ethische bezwaren ook op medisch vlak nadelig bleek te zijn.

Dokter Hemerijckx voelde zich dan ook uiterst gelukkig toen hij kennis kreeg van de behandeling van lepra met sulfonen, een middel dat de besmettelijkheid van de kwaal sterk afremde en zelfs kansen op genezing kon bieden. Dat schiep de mogelijkheid om over te stappen naar ambulante behandeling, d.w.z. dat de patiënten niet meer aan hun familiaal milieu onttrokken dienden te worden. Een paradoxaal maar logisch gevolg was dat het aantal patiënten sterk toenam aangezien ze zich niet langer schuil dienden te houden om verwijzing naar een leprozerie te voorkomen.

Zo activeerde deze dokter ook bezigheidstherapie, zoals bijv. pottenbakkerij om de mensen te helpen hun menswaardigheid te vrijwaren. De ontwikkeling van deze "geneeskunde onder de bomen" bezorgde dokter Hemerijckx grote bekendheid, ook ver over de grenzen. Zo kwam hij ertoe, na 25 jaar Congo, gevolg te geven aan een dringend verzoek om zijn kunde en werkkraft ten dienste te stellen van de Indiase regering en in Polambakkam in 1955 een Belgian Leprosy Center tot stand te brengen.

In 1960 stelde dr. Hemerijckx zich ter beschikking van de Wereldgezondheidsorganisatie, wat een wereldwijde raadpleging over de behandeling van de leprakwaal bevorderde.

Alom geëerd en onderscheiden, overleed deze merkwaardige weldoener van de mensheid te Leuven in 1969. ■